

Nr 635.

Av herr **Karlsson** i Stuvsta m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 207, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område.

De i Kungl. Maj:ts proposition nr 207, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område, förutsatta ytterligare prisstegringarna på viktiga livsmedel från den 1 september komma att kännbart påverka stegringen av levnadskostnaderna. Dessa, som för närvarande ökat med cirka 15 procent sedan årsskiftet, förutses komma att öka med ytterligare 10—15 procent under senare delen av året. Prisförhöjningarna å livsmedel från den 1 september och hyreshöjningen från den 1 oktober komma därvidlag att spela en väsentlig roll.

Levnadskostnadernas snabba stegring drabbar hårt de löneanställda. Metallarbetarna, som i början av året fingo en löneförbättring med cirka 10 procent, ha redan fått denna och mera till uppåten av prisstegringarna. Även grupper som lyckats uppnå de relativt bästa avtalen komma med nuvarande perspektiv att i slutet av året få en väsentligt lägre levnadsstandard än för ett år sedan.

Kompensationen till statstjänare och pensionärer kommer att för statskassans del innebära väsentligt ökade belopp, trots den nuvarande eftersläpningsprincipen.

Inflationens fortsatta utbredning kommer även för huvudmassan av jordbrukarna och andra småföretagare att innebära en kännbar nedpressning av levnadsstandarden. Särskilt blir detta följden för småböndernas del genom den utformning som prisuppgörelsen med jordbrukets organisationer fått för första delen av nästkommande produktionsår. Denna uppgörelse gynnar ensidigt slättbygdernas storbruk och missgynnar skogsbygdernas småbruk.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 207 förutses inga som helst åtgärder mot prisstegringarna på livsmedlens område. Den är sålunda helt otillfredsställande ur löntagar- och konsumentsynpunkt samtidigt som ett bifall till denna skulle innebära att den ekonomiska klyftan mellan stor- och småbruk vidgas.

Produktionsinriktningen inom jordbruket.

I regeringens proposition konstateras att en snedvridning av den svenska jordbruksproduktionens inriktning uppstått. Denna skulle bestå i en överproduktion av mjölk och mjölkprodukter och en underproduktion av kött

och fläsk samt brödspannmål. Konstaterandet är delvis felaktigt. Överproduktionen på mjölk och mjölkprodukter är i verkligheten endast konstlad. Visserligen överstiger den beräknade mjölkproduktionen för innevarande produktionsår med cirka 5 procent förkrigstidens nivå, men samtidigt har det svenska folkets konsumtion av mjölk och mjölkprodukter väsentligt ökat. Sålunda har konsumtionen av konsumtionsmjölk ökat med över 50 procent medan konsumtionen av grädde förblivit ungefär oförändrad. Konsumtionen av smör har ökat väsentligt. Därtill kommer att mjölken nu är standardiserad till 3 procents fetthalt. En återgång till förkrigstidens fetthalt, eller 3,5 procent, skulle motsvara ungefär 6 000 ton smör per år. Vad som är viktigast i detta sammanhang är likväl att den sedan matfettsransoneringens upphävande 1949 införda stora prisskillnaden mellan smör och margarin om cirka 3 kronor och de sedan dess genomförda starka prisstegringarna på smör och margarin i samma takt medfört att konsumtionen av smör nu går nedåt. Medan smörförsäljningen före 1949 uppgick till över 61 procent av den sammanlagda försäljningen av smör och margarin beräknas smörets andel nu till knappt 50 procent.

Dessa fakta ge sålunda vid handen att det är de branta prisstegringarna på smör, den undermåliga fetthalten i mjölken samt den nu pågående standardförsämringen för svenska folket som skapat problemet om överskott på mejeriprodukter i landet. Det är ett i verkligheten konstlat överskott, betingat av statsmakternas politik.

Snedvridningen av den svenska jordbruksproduktionens inriktning gäller i verkligheten ett annat område. Medan spannmåls- och foderproduktionen minskat jämfört med förkrigstiden har odlingen av oljeväxter gått snabbt framåt, så att den inhemska framställningen av fettråvaror nu väsentligt överstiger det inhemska behovet och en betydande export av dylika varor uppstått. Denna utveckling är en följd av de rådande överpriserna på oljeväxtfröer. Följden har blivit en under senare år starkt stegrad import av vissa fodermedel, särskilt majs och kli, medan spannmålsproduktionen normalt motsvarar behovet. Det vore ur olika synpunkter riktigt att minska oljeväxtodlingen och i stället stimulera den inhemska foderproduktionen. Det synes särskilt i nuvarande läge orimligt att staten skall satsa 100 miljoner kronor på Spannmålsbolagets verksamhet för import och försäljning av spannmål och fodermedel samtidigt som oljeväxtodlarna få överpriser och man faktiskt subventionerar smörexporten.

Subventionering av livsmedel.

Vi föreslå inte i nuvarande läge att den nyligen ingångna uppgörelsen mellan statsmakterna och jordbrukets organisationer rives upp, särskilt som nya förhandlingar skola återupptagas i slutet av innevarande år. Vi

förutsätta emellertid att regeringen vid dessa förhandlingar genomdriver en prissänkning på oljeväxtfröer i förhållande till andra jordbruksprodukter samt i fråga om spannmål för att befördra produktionen av inhemskt foder.

Detta kommer att minska statens utgifter för import av foder, vilka i stället böra användas för en förbättring av den animaliska produktionens lönsamhet.

Vi föreslå emellertid, med hänsyn till det ekonomiska läget, att staten subventionerar priserna på vissa livsmedel. Vi anse för det första orimligt, att man skall subventionera export av smör, och föreslå i stället att staten subventionerar smörpriset med en krona per kg, vilket otvivelaktigt kommer att resultera i att smörlagren försvinna. Vidare anse vi att de överenskomna höjningarna av producentpriserna på kött och fläsk förhindras slå igenom i konsumentpriserna. Statliga pristillägg å kött och fläsk med respektive 25 och 40 öre böra därför införas från den 1 september. Den föreslagna höjningen av konsumentpriserna på grädde och ost bör förhindras genom motsvarande höjning av allmänna mjölkpristillägget, vilket samtidigt bör höjas så mycket som motsvarar en sänkning av konsumentpriset på smör med 1 krona per kg. Jämväl den föreslagna prishöjningen på bröd bör förhindras genom motsvarande höjning av subventionen till Spannmålsbolaget.

Vi föreslå vidare att hela överskottet vid export av produkter från oljeväxtodlingen användes för att förbättra mjölkproduktionens lönsamhet.

Ett bifall till vad ovan anförts skulle för staten innebära en höjning av anslaget för prisreglerande åtgärder på jordbrukets område om 199 miljoner kronor eller: höjning av mjölkpristillägget med 85 miljoner kronor, motsvarande en sänkning av konsumentpriset med 1 krona per kg smör, höjning av motsvarande tillägg med 16,3 miljoner, motsvarande höjningen av producentpriserna på grädde och ost, samt producentpristillägg å kött och fläsk med respektive 33,1 och 64,7 miljoner kronor. Samtidigt skulle de beräknade kostnaderna för Spannmålsbolagets verksamhet öka med 35 miljoner kronor eller från 105 till 140 miljoner kronor.

Bifall till ovannämnda förslag skulle innebära att ytterligare prisstegringar å livsmedel i allt väsentligt skulle förhindras samtidigt som mjölkproducenterna skulle erhålla vissa förbättringar jämfört med Kungl. Maj:ts förslag.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställa vi,

att riksdagen måtte besluta

dels medgiva Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för reglering under nästkommande regleringsår av produktions- och avsättningsförhållandena på jordbrukets område i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer som i pro-

positionen anförts, men med de ändringar som föreslagits i föreliggande motion;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa priser på brödsäd och oljevaxter av 1952 års skörd först sedan ovan förordade förhandlingar med jordbrukets organisationer ägt rum;

dels å riksstaten för budgetåret 1951/52 under nionde huvudtiteln anvisa

a) till *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* ett reservationsanslag av 233 miljoner kronor;

b) till *Kostnader i samband med Svenska spannmålsaktiebolagets verksamhet* ett reservationsanslag av 104 miljoner kronor;

c) till *Statlig lagerhållning: Omkostnader för statlig inköps- och försäljningsverksamhet* ett förslagsanslag av 12 miljoner kronor;

dels antaga det genom Kungl. Maj:ts proposition nr 207 framlagda förslaget till förordning angående reglering av införseln av vissa djur och jordbruksprodukter m. m.

Stockholm den 16 maj 1951.

Erik Karlsson.

Gerda Nilsson.

H. Hagberg.

Gunnar Dahlgren.

Gustav Johansson.